

به بهانه روز دانشجو

نیروهای بالقوه مطبوعات طنز الان در چه حالی هستند؟

سید محمدجواد کیش یافان
روزنامه نگار و طنزپرداز

قسمت قابل توجهی از بدنه اصلی رسانه‌ها توسط فعالان دانشجویی سابق تغذیه می‌شود. به همین دلیل اینکه مطبوعات کشور همیشه نیم‌نگاهی به این پتانسیل بالقوه خود داشته‌باشند، اهمیت بالایی دارد. ما هم در این شماره به بهانه روز دانشجو به سراغ نشریات دانشجویی طنز رفتیم که آن‌ها را بررسی کنیم. در ابتدا نشریاتی که در آخرین دوره جشنواره اصلی نشریات دانشجویی در رشته نشریات طنز رتبه آوردند بررسی شدند اما در ادامه به سراغ سه نشریه دیگر نیز رفتیم.

بابا برقی

این نشریه که در دانشگاه علوم پزشکی شیراز منتشر می‌شود، در جشنواره تیتیر یازده، رتبه سوم رشته نشریات طنز را کسب کرده‌بود و موفق شد در تیتیر دوازده رتبه اول را کسب کند. فاصله انتشار دو شماره متوالی نشریه که در این دو دوره رتبه آورده‌اند، دو سال است و پس از آن دیگر هیچ شماره‌ای منتشر نکردند. از این گزاره می‌توان نتیجه گرفت که احتمالاً این نشریه چیزی فراتر از یک نشریه جشنواره‌ای نبوده است و شاید لازم است داوران از این پس

به استمرار کارها نیز بیشتر توجه کنند.

سانسوریا

این نشریه تازه‌کار توانست با کسب رتبه دوم در بخش نشریات طنز و رتبه اول و دوم در بخش یادداشت طنز پدیده جشنواره شود. حالا با گذشت حدود سه سال و انتشار نوزده شماره، به بلوغ خاصی رسیده‌است؛ در حدی که در بازه‌ای تیم تحریریه آن، دو نشریه دیگر نیز تولید می‌کردند. با این وضعیت سانسوریا احتمالاً یکی از مدعیان اصلی در کسب عنوان در جشنواره جدید است و می‌تواند پرچم دانشگاه فردوسی مشهد را بالا ببرد. اگرچه این نشریه نیز اخیراً دوران سرآشویی خود را آغاز کرده‌است و در سال تحصیلی جدید هنوز شماره‌ای منتشر نکرده‌است. اگر این روند ادامه پیدا کند احتمالاً این نشریه نیز مانند سایر برترین‌های دوره قبل به زودی به پایان کار می‌رسد و این برای نشریه‌ای که در آخرین جشنواره کشوری طنزپهلوی سه کاندیدا داشت می‌تواند مایه تاسف باشد. شماره آخر این نشریه که قبل از ایام عزاداری محرم منتشر شد حاوی هشت نثر و یک شعر بود؛ همین عدم توجه کافی به سایر قالب‌های طنز غیر از نثر دیگر نقطه ضعف این نشریه است.

قلمستان

این نماینده علوم پزشکی اصفهان موفق به کسب رتبه سوم در جشنواره تیتیر شد. این نشریه نیز دو شماره بعد از جشنواره منتشر کرد اما دو سالی است که از آن خبری نیست. شماره آخر این نشریه در ۲۸ صفحه منتشر شده‌است.

فالگوش

فالگوش که موفق به کسب عنوان شایسته‌تقدیر شده‌بود؛ امید دارد در دوره جدید جزء عناوین برتر گردد. هرچند که آخرین شماره این نشریه هم در ۱۴۰۰ منتشر شده‌است. این نشریه از علوم پزشکی شهرکرد برخاسته است تا نشان دهد در بیرون از

کلانشهرها نیز می‌توان استعداد‌های نابی پیدا کرد. کاریکاتورهای این نشریه که در طراحی به کار رفته‌است از نقاط قوت آن است.

دندان‌لق

این نشریه از دل تنها دانشگاه تخصصی رسانه‌ای کشور یعنی صداوسیما بیرون می‌آید و این مسئله توقعات را از آن بالا می‌برد. البته از نظر کمی توانسته‌است جواب این توقع را بدهد چون برخلاف اکثر نشریات این لیست همچنان فعال است و تا به حال شانزده شماره از آن منتشر شده‌است. شماره آخر این نشریه برای ورودی‌های جدید ۱۴۰۲ دانشگاه منتشر شده‌است و متأسفانه همه آثار آن نیز نثر هستند. اگرچه از نظر محتوایی برای یک نشریه دانشجویی آثار قابل قبولی دارد اما ویراستاری ضعیفی دارد.

سرسوزن

این نشریه متعلق به دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی است. شماره آخر این نشریه ۱۴ صفحه داشت در حالی که اگر قرار بر چاپ آن باشد باید تعداد صفحات مضربی از ۴ باشد. این نشریه نیز به جز کاریکاتور صفحه آخر چیزی غیر از نثر ندارد. شاید اینگونه بتوان گفت نشریاتی که در همه زمینه‌های طنز فعال بودند دیگر خبری از شان نیست و نشریاتی که مانند تمرکزشان صرفاً روی نثر است. نقطه قوت این نشریه فضای مجازی تقریباً فعالش است. مزیتی که غیر سرسوزن، فقط سانسوریا داشت.

نیشخند

نشریه دانشگاه علوم پزشکی ایران شهر آخرین نشریه‌ای هست که به بررسی آن می‌پردازیم. نشریه‌ای که اگرچه سعی کرده از قالب‌های متنوع بهره‌برد و نسبتاً موفق هم بوده اما طراحی ساده و ضعیف نشریه به کیفیت کار لطمه زده‌است. پرداختن به مسائل صنفی و دانشگاهی از دیگر نقاط قوت آن است که می‌تواند نشریه را برای دانشجویان جذاب‌تر کند. اگرچه باید حواس مسئولان نشریه باشد که از مسائل شهری و کشوری نیز غافل نشوند.

نگاهی به سریال‌های طنز تلویزیونی با محوریت زندگی دانشجویی

دانشجوهای لیسانسه

رامین زارعی

نویسنده و طنزپرداز

معراجی‌ها: سریالی به کارگردانی مسعود ده‌نمکی که نامش با اخراجی‌ها گره خورده و همه او را با فضای طنز دفاع مقدس می‌شناسیم. او اما در معراجی‌ها به سراغ فضای دانشگاه و اعتراضات دانشجویی در قالب طنز رفته‌است. داستان معراجی‌ها از این قرار بود که همزمان با تدفین تعدادی از شهدای گمنام در یکی از دانشگاه‌ها، گروهی از دانشجویان با تحریک استادشان شروع به آشوب و جنجال در دانشگاه می‌کنند و همین باعث درگیری دانشجویان با یکدیگر و فرار عده‌ای از آن‌ها می‌شود. یکی از نقاط قوت فیلم نشان دادن تیپ‌ها و شخصیت‌های متفاوت در فضای دانشجویی است که چگالی شوخی‌های سریال را بیشتر می‌کند. در این سریال بازیگران مطرحی همچون رضا رویگری، حمید لولایی، محمدرضا شریفی‌نیا، مهران رجبی، مریم کاویانی و... به ایفای نقش می‌پردازند.

لیسانسه‌ها و فوق لیسانسه‌ها: شاید به راحتی می‌توان گفت یکی از بهترین سریال‌های تلویزیونی در سال‌های اخیر همین مجموعه لیسانسه‌های (۲۰) و فوق لیسانسه‌ها به کارگردانی سروش صحت بوده که به داستان سه جوان لیسانسه با بازی درخشان هوتن شکیبا، امیرحسین رستمی و امیر کاظمی می‌پردازد که هر کدام در شرایط متفاوت کاری و خانوادگی قرار دارند و باید بر مشکلات خود غلبه کنند. از ماندگارترین نقش‌های این سریال حبیب است که هنوز بعد از گذشت چند سال از پخش آخرین قسمت آن، دیالوگ‌های او در فضای مجازی پخش و مورد استقبال واقع می‌شود. داستان و شخصیت‌های این سریال آنقدر کشش داشتند که حتی می‌شد بیش از سه فصل از آن ساخته شود. از دیگر نکات این سریال نزدیک بودن آن به موقعیت‌های طنز دانشجویی بود که همذات‌پنداری دانشجویان با سریال را به همراه داشت.

با توجه به موقعیت‌های ویژه‌ای که دانشگاه و فضای دانشجویی دارد امیدواریم باز هم شاهد ساخت آثاری با مضامین دانشجویی به روایت طنز، باشیم.

کارگردانی خانم پریسا بخت‌آور از تلویزیون پخش شد و توانست نظر مثبت مخاطبان را به خود جلب کند. بازیگران این سریال همه از بهترین‌های طنز تلویزیونی بودند که بعداً هر کدام وزنه‌ای برای سریال‌های طنز شدند. از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به رضا داوودنژاد، علی صادقی، سعید آقاخانی، سیروس گرجستانی، سحر ولدبیگی و رامین ناصر نصیر اشاره کرد. داستان سریال نیز از این قرار بود که سیاوش با بازی رضا داوودنژاد به دختری علاقه‌مند بود و شرط خانواده دختر نیز قبولی سیاوش در کنکور و دانشگاه بود. همین باعث جمع شدن چند نفر با انگیزه‌های مختلف برای کنکور دادن و ورود به دانشگاه می‌شود و چالش‌ها و قصه‌هایی که در این مسیر پیش می‌آید را شاهد بودیم.

به بهانه‌ی ۱۶ آذر و روز دانشجو، تصمیم گرفتیم نگاهی به ارتباط سینما و تلویزیون با داستان‌ها و چالش‌های دانشجویی در قالب طنز و کمدی داشته باشیم.

در سینما کمتر می‌توان فیلمی را به یاد آورد که به زبان طنز فضای دانشجویی را روایت کرده باشد. از آنجایی که یک دانشجو هم می‌تواند نقش اول بحث‌های سیاسی و فضای اعتراضی دانشگاه باشد و هم مورد خیلی خوبی برای داستان‌های عاشقانه است، اکثراً در سینما به سراغ همین مضامین رفته‌اند. از مهمترین فیلم‌هایی که با این نگاه در سینما ساخته شده‌اند می‌توان به «دلشکسته»، «متولد ماه مهر»، «طعم شیرین خیال»، «اعتراض»، «شام آخر»، «خوابگاه دختران» و ... اشاره کرد.

اما اگر بخواهیم سریال‌های تلویزیونی از اوایل دهه هفتاد تا به امروز را بررسی کنیم به چند اثر شاخص در زمینه‌ی فیلم طنز با حال و هوای دانشجویی برمی‌خوریم که به هر یک از آن‌ها به‌طور مختصر می‌پردازیم.

روزگار جوانی: این مجموعه‌ی تلویزیونی به کارگردانی «شاپور قریب» و «اصغر توسلی» در طی سال‌های ۷۷ و ۷۸ تولید و از شبکه تهران پخش شد. از شاخص‌ترین بازیگرانی که در این مجموعه مهمان خانه‌های مردم بودند می‌توان به امین حیایی، کیهان ملکی، نصرالله رادش و بیوک میرزایی اشاره کرد که داستان پنج جوان دانشجو را روایت می‌کرد که با یکدیگر خانه‌ای را اجاره می‌کنند و با وجود اختلاف شخصیت‌ها با هم زندگی می‌کنند. این سریال به‌خوبی بسیاری از مسائلی که ممکن بود برای جوان‌ها پیش بیاید را نشان می‌داد و مخاطب در هر قسمت با ماجراهای تازه‌ای از هر شخصیت روبه‌رو می‌شد که در نهایت با کمک یکدیگر بر آن غلبه می‌کردند.

پشت کنکوری‌ها: یکی دیگر از سریال‌های طنز موفق در این رابطه، پشت کنکوری‌ها بود که در ماه رمضان سال ۱۳۸۱ به